

MANIFEST

för frivilligheten i Europa

EUROPEAN VOLUNTEER CENTRE

This manifesto has been published by the European Volunteer Centre, © CEV 2006

EUROPEAN VOLUNTEER CENTRE

MANIFEST

för frivilligheten i Europa

Detta manifest publiceras av **European Volunteer Centre (centret för frivilligarbete i Europa, CEV)**, ett europeiskt nätverk av för närvarande 38 volontärbyråer och volontärcentrum, som representerar tusentals volontärer på lokalnivå. Manifestet riktar sig till **europeiska beslutsfattare** för att **visa varför volontärarbete är viktigt och föreslå konkreta åtgärder** som underlättar för representanter från olika EU-institutioner att inom sina besluts- och kompetensområden **introducera och främja volontärarbete inom EU**. Den offentliga sektorn, företag och icke-regeringsorganisationer måste arbeta tillsammans för att säkra ett **“volontärvänligt samhälle”** – **Detta manifest visar hur EU kan bidra till denna gemensamma ansträngning.**

EUROPEAN VOLUNTEER CENTRE

Varför det är viktigt med volontärarbete

Frivillighet återfinns i många olika former i Europa och reflekterar mångfalden av synsätt och traditioner hos EU:s medlemsstater. Trots det kan vissa gemensamma drag identifieras.

Volontärarbete är en handling som utförs:

- ! **Av egen fri vilja, val och motivation**
- ! **Utan tanke på finansiell ersättning**
- ! **Under organiserade former** (inom ramen för frivilligcentraler, volontärbyråer, mer eller mindre organiserade grupper etc.)
- ! **Med målsättningen att gagna annan person än volontären själv** (även om volontären själv har behållning av sitt arbete)

Miljoner människor över hela Europa är engagerade i olika typer av volontärarbete. De senaste siffrorna¹ visar följande:

I **Storbritannien** arbetar **23 miljoner** frivilligt varje år och de utgör en arbetskraft motsvarande 180 000 heltidsarbetande. – Varje euro som satsas av allmänna medel för att stödja volontärarbete omvandlas via volontärernas insatser till ett arbetsvärde av 30 euro. Det **ekonomiska värdet** skapat av officiellt volontärarbete i Storbritannien beräknas uppgå till **över 65 miljarder euro per år**, eller 7,9 % av BNP.

Belgiska volontärer engagerar sig i olika ideella aktiviteter 5 timmar per vecka, vilket motsvarar ca **200 000 heltidsarbeten**.

I **Frankrike** motsvarade värdet av volontärarbete inom olika föreningar år 2002 **716 000 heltidsarbeten**.

I **Polen** arbetade ca 5,4 miljoner frivilligt år 2004, d.v.s 18,3 % av befolkningen. Det uppskattade ekonomiska värdet av volontärarbetet, som fås genom att multiplicera antalet volontärarbetare motsvarande heltidsanställda med genomsnittslönen i den aktuella sektorn, uppgår till **124 miljoner euro**.

23 miljoner personer i Tyskland (36 %) är aktiva i någon form av volontärarbete och av den vuxna **irländska befolkningen** är 33 % (ca 1 287 000 personer) engagerade i volontärarbete på något sätt.

¹ Alla siffror hämtas ifrån "Facts and Figures" forskningsmaterial som tillhandahålls av CEV. V g kontakta <http://www.cev.be/facts&figures.htm>

Varför det är viktigt med volontärarbete

Volontärarbete i alla dess olika former spelar en avgörande roll i hela Europeiska unionen:

- Volontärer är engagerade i många olika aktiviteter såsom att **tillhandahålla utbildning och tjänster, ömsesidig- eller självhjälpsverksamhet, kampanjer, insamlingar, samordning, social- och miljöaktiviteter.**
- Genom volontärarbete kan man uppnå **social inklusion och integration. Det bidrar till ett sammanhängande samhälle och skapar ömsesidig tillit och solidaritet, d.v.s. socialt kapital.**
- Volontärarbete är ett sätt för människor från olika länder, religioner, socioekonomisk bakgrund och ålder att bidra **till positiva förändringar.**
- **Volontärer bidrar till att omsätta EU: s politik i handling,** som t.ex .regler för social jämlikhet och utvecklingsbidrag.²
- Frivillighet kan användas som verktyg för att stimulera ett aktivt och **ansvarskännande europeiskt medborgarskap som står i centrum för europeiska ideal och demokratiska värderingar, solidaritet och deltagande.**
- Det är en värdefull **resurs i försoning och rekonstruktion** av splittrade samhällen.
- Genom volontärarbete **erhålls kunskap om och erfarenhet** av t.ex. ledarskap, kommunikation och organisering, det sociala nätverket vidgas och framtida jobbsökande underlättas. Volontärarbete erbjuder **informella och icke formella tillfällen att lära** och utgör därigenom ett **viktigt instrument för den Europeiska unionens strategi för livslångt lärande.**
- Det **ekonomiska värdet** och den del av “ekonomisk” aktivitet i BNP som volontärarbetet skapar är betydande och måste tydligt identifieras i nationella statistiska redovisningar (National Statistical Accounts).

- Volontärarbete och tillkomsten av **innovativa partnerskap** mellan företag, offentliga myndigheter och volontärbyråer är ett sätt att **utveckla agendan för företagens sociala ansvarstagande.**
- Volontärarbete hjälper till att hitta lösningar till samhällsproblem. Volontärer kan förbättra kvantitet och kvalitet av tjänster samt **medverka till att skapa nya tjänster.** På detta sätt kan volontärer bidra till **nya arbetstillfällen.**
- Således är **volontäraktivitet en viktig komponent i EU: s strategiska utveckling mot att bli “...världens mest konkurrenskraftiga, dynamiska och kunskapsintensiva ekonomi...”** som antogs av EU: s medlemsstater i Lissabon, mars 2000.

Volontärverksamhet är oavlönad men inte kostnadsfri.

För att volontärverksamheten skall kunna spela de ovannämnda rollerna, krävs erkännande, stöd och metoder för att främja och underlätta genomförandet. Om volontärarbetets infrastruktur skall bli effektiv, krävs stöd från alla deltagande: civilsamhället, företag och regeringar på lokal-, regional-, nationell- och EU-nivå. Otvivelaktigt har EU en nyckelroll här och kan på många sätt bidra till ett effektivare volontärlandskap i Europa.

² Åsikt framfört av den Ekonomiska och sociala kommittén angående kommissionens meddelande om föreningar och stiftelser i Europa (“Voluntary Organisations and Foundations in Europe”COM (97) 241 final) paragraf 2.9.

1. Aktivt erkänna och främja volontärverksamhet

Volontärverksamhet finns hos EU: s samtliga medlemsstater även om formen för aktiviteterna varierar mycket beroende på olikheterna i nationella och regionala traditioner. Volontärer i Europa har en gemensam önskan att aktivera sig och att bidra till att sociala problem får sin lösning. **Det behövs ett brett erkännande av vidden och vikten av volontärarbete i EU: s olika medlemsstater samt en gemensam förståelse för vilken roll de olika deltagarna kan spela i att främja och uppmärksamma volontärarbete.** Empiriska erfarenheter är viktiga för att sätta volontärarbete på EU: s agenda. EU, nationella regeringar och andra inblandade bör påbörja arbetet med att undersöka volontärarbetets utveckling samt beräkna värdet som det representerar. I samband med detta uppmantras EU och de nationella regeringarna att omsätta Förenta Nationernas handbok om ideella organisationer angående system för nationella redovisningar, och tillsammans med EUROSTAT genomföra en satellitredovisning som förfogar över data om volontärarbete och dess ekonomiska värde.

Det är önskvärt att volontärarbete uppmärksammas horisontellt i EU: s policyarbete. Vi uppmanar institutionerna att samarbeta aktivt med CEV för konsultation

och behandling av de uppmaningar som kommer från gräsrotsnivå.

En del medlemsstater organiserar årliga tillställningar (t.ex. "Frivilligdagen eller Frivilligveckan") i syfte att främja volontärverksamhet. Det internationella året för volontärer 2001 innebar en viktig katalysator som satte fokus på volontärverksamheten och utgjorde ramen för betydande framgångar och aktiviteter som nu bidrar till att stärka den globala volontärrörelsen. Storbritanniens år för volontärer 2005 upprepade denna erfarenhet på nationell nivå. EU borde visa vägen genom att uppmantra nationella regeringar att fokusera på volontärarbete samt **instifta ett Europeiskt År för aktivt medborgarskap genom volontärverksamhet.**

Erkännande av kunskaper och kompetens som utvecklas genom informellt och icke-formellt lärande bör ges speciell uppmärksamhet. Volontärarbetets roll i strategin för livslångt lärande måste ges ett aktivt erkännande, och aktiviteter som syftar till att utveckla system för det officiella erkännandet av informella och icke-formella kunskapskanaler måste stödjas

Vi uppmanar EU: s institutioner³ att...

1. Aktivt erkänna och främja volontärverksamhet i EU-politiken med fokus på arbetets horisontella karaktär samt säkra en volontärvänlig politik inom EU som banar väg för individer att engagera sig i volontärverksamhet;
2. Fortsätta anordna **speciella volontärprogram** som riktar sig till unga människor, samt utveckla liknande program för andra grupper (t.ex. för äldre och handikappade). Medan vi är medvetna om vikten av EU: s ungdomsprogram, är vi övertygade om att **EU: s volontärprogram bör kunna vara tillgängliga för och omfatta alla åldrar**;
3. Erkänna volontärverksamhetens roll i arbetet för "aktivt åldrande". Mot bakgrund av balansen mellan ett åldrande samhälle och en ny generation, behövs stöd och uppmuntran för metoder som garanterar de äldres engagemang i samhället;
4. Erkänna volontärverksamhetens roll i att **fostra ett aktivt europeiskt medborgarskap** och utforma EU-program i enlighet med detta. Volontärer på lokal- och regionalnivå är aktiva medborgare som delar EU: s värderingar. De kan spela en nyckelroll i att främja dessa värderingar om deras aktiviteter får en europeisk prägel;
5. Se till att **internationella biståndsprogram för utveckling innehåller ett stöd för volontärarbete**, speciellt med tanke på att uppnå utvecklingsmålen för millenniet (Millennium Development Goals)
6. Erkänna **volontärarbetets positiva effekt på arbetet med att inkludera och stärka sociala grupper** som traditionellt är uteslutna, såsom invandrare, samt utveckla metoder för att främja aktiviteter som leder till bättre förståelse för volontärengagemangets roll och effekt på dessa grupper;
7. Erkänna volontärverksamhetens roll i arbetet med att fostra och utveckla **de kunskaper och kompetenser** som behövs i ett informationssamhälle och som därmed **bidrar till anställningsbarhet**;
8. Erkänna behovet av bättre förståelse för volontärlandskapet inom EU, samt **behovet av europeiska jämförande studier** i syfte att få fram data om volontärarbete på europeisk nivå, dess omfattning och kännetecken;

³ Då det är lämpligt kan dessa aktiviteter stödjas av Europarådet.

CEV uppmanar EU: s institutioner att...

9. Se till att EUROSTAT: s statistiska redovisningar innehåller alternativa ekonomiska indikatorer som kan synliggöra frivilligsektorns bidrag till nationella ekonomier;
10. Erkänna volontärers arbete i europeiska program och projekt som en reell investering i samhället och som ett bidrag jämförbart med finansiering och med status motsvarande finansiellt stöd;
11. Stödja planer på certifiering av volontärer i syfte att få medlemsstaternas utbildningsväsenden att formellt erkänna de kompetenser som utvecklas under volontärarbete och utveckla en europeisk ram för bekräftande av informell och icke-formell kunskap som baseras på de allmänna principerna som Rådet för utbildning, ungdom och kultur⁴ redan antagit, samt stödja skapandet av en europeisk utmärkelse för volontärer;
12. Stödja den Internationella Volontärdagen (5 december) och instifta ett Europeiskt år för aktivt medborgarskap genom deltagande i volontärarbete;

2. Stödja och underlätta för volontärverksamhet

I många länder pågår ett samarbete mellan den privata och offentliga sektorn för att utforska sätt att underlätta och stödja volontärverksamheten genom politiska beslut och tillkomsten av nya lagar. Det innebär att man identifierar nödvändiga rättsliga bestämmelser, klagör de olika parternas respektive roller samt avsätter nödvändiga finansiella medel. På senare tid har den privata sektorn tagit större del i volontärverksamheten genom att arbetsgivarna på olika sätt underlättar personalens medverkan.

Behovet av en infrastruktur som kan stödja volontärerna och volontärverksamheten är allmänt uppmärksammat. En sådan infrastruktur måste ha erkända rättsliga ra-

mar som EU kan underlätta genom att utarbeta gemensamma standarder. Forskningen har visat på den mångfald av definitioner, bestämmelser och tolkningar av begreppet "volontärverksamhet" som finns i EU: s medlemsstater. Dessutom finns inte nationella volontärcentrum eller enheter med uppgift att allmänt stödja och underlätta volontärverksamheten i alla medlemsstater. Ännu färre länder har en infrastruktur som klarar av att ge stöd på lokal nivå.

På europeisk nivå finns för närvarande inga riktade medel för att stödja utveckling av infrastruktur i samband med volontärverksamhet. Det behövs en europeisk struktur som kan underlätta

ett informations- och erfarenhetsutbyte. På så sätt kan en kapacitetsbank byggas, som kan bidra till en gemensam syn på volontärarbete i det europeiska landskapet och hjälpa till att kanalisera informa-

tion mellan nationell nivå, gräsrotsnivå och EU samt ge volontärer en "röst" inom EU. Det behövs en EU-dimension på de oräkneliga frivilliga aktiviteter som utförs i hela Europa.

Vi uppmanar EU: s institutioner⁵ att...

13. Publicera en vitbok som handlar om frivillig verksamhet och medborgarskap, för att ge eftertryck åt hur de är sammanlänkade och för att få en överblick av omfattningen och vikten av volontärverksamheten i Europa. Det skulle bidra till att utveckla en strategi för samhällsaktivitet och uppmuntra samarbete mellan medlemsstater och närstående länder för att främja och underlätta volontärverksamhet. Vitboken bör grundas på Kommissionens kommunikation COM (1997) 241;
14. Uppmuntra nationella regeringar att anta nationella politiska direktiv för volontärarbete, som kan skapa den nödvändiga infrastrukturen för verkställandet och den rättsliga ramen som krävs för volontärverksamhet, till exempel genom att föreslå europeiska standarder.
15. Fokusera särskilt på hur volontärverksamhet utvecklas i de central- och östeuropeiska staterna, både de nya medlemsstaterna och kandidatländerna, för att stödja arbetet med konsolidering av nya demokratier;
16. Avsätta resurser för en Europeisk Utvecklingsfond för Frivilligcenter (samt liknande fonder för nationella regeringar) i syfte att utveckla en infrastruktur som kan ge stöd åt och underlätta för volontärverksamhet;
17. Ge aktiv stöd till utvecklingen av företagens engagemang och deltagande i volontärverksamhet inom ramen för den europeiska debatten om företagens sociala ansvar (Corporate Social Responsibility). EU: s medlemsstater kan uppmuntras att bevilja skattelättnader för företag som låter sina anställda utföra frivilligt arbete.

⁵ Då det är lämpligt kan dessa aktiviteter stödjas av Europarådet.

⁶ Dessa aktiviteter följer de rekommendationer som återfinns i FN: s generalförsamlings resolution ang. stöd till volontärverksamhet (2991) samt den efterföljande FN-resolutionen i samband med det internationella året för volontärer A/57/L.8 från november 2002.

⁴ Education, Youth and Culture Council. 27-28 maj 2004.

3. Arbeta aktivt med nätverksbildande

Mycket återstår att göra för att stärka basen för frivilligt arbete på alla nivåer (lokala, nationella och europeiska) särskilt ifråga om att låta alla frivilligorganisationer i Europa komma till tals. EU: s institutioner måste erkänna den avgörande rollen nätverk som CEV spelar i arbetet med att länka EU: s agenda till gräsrotsnivån.

Vi uppmanar EU: s institutioner⁷ att...

18. Upprätta arbetsgrupper och kontaktvägar i den Europeiska kommissionen och det Europeiska parlamentet som behandlar volontärarbetet horisontellt inom ramen för EU politiken;
19. Stödja idéutbyte och kunskap om volontärarbete i alla EU: s medlemsstater i syfte att skapa en gemensam vision och strategi;
20. Uppmuntra fokusering på volontärarbetets roll i arbetet med öppna samordningsmetoden (Open Method of Coordination) vad gäller sysselsättning, utbildning och sociala frågor;
21. Förenkla informationsutbyte av bra (och dåliga) erfarenheter genom nätverk såsom CEV och delta i nätverkens arbete genom konsultation angående det aktiva medborgarskapet;
22. Fortsätt att aktivt stödja och uppmuntra relationer mellan företag och volontärer och de organisationer som medverkar på EU-nivå;
23. Ledamöter i Europaparlamentet bör engagera sig i volontärorganisationer på hemmaplan och sprida EU-information om volontärarbete i sina hemländer.

CEV uppmanar ledamöter i Europaparlamentet, Europeiska kommissionens tjänstemän, Rådet, representanter för den europeiska ekonomiska och sociala kommittén samt andra institutioner, liksom CEV: s medlemsorganisationer och alla som är intresserade av att stödja den fortsatta utvecklingen av volontärverksamheten i Europa att:

...

I allt sitt arbete underlätta och ge stöd för, uppmärksamhet och prioritet till volontärarbete;

...

Skicka CEV:s manifest för frivilligheten i Europa till relevanta aktörer, särskilt till ministrar i nationella regeringar;

...

Skicka CEV:s manifest för frivilligheten i Europa till Europeiska kommissionens lokala delegationer;

...

Skicka CEV:s manifest för frivilligheten i Europa till andra organisationer och företag som kan tänkas vara intresserade av att stödja och främja frivillig verksamhet i Europa;

...

Skapa engagemang genom kampanjer som informerar och väcker intresse för de ovärderliga bidrag som volontärer gör för privatpersoner och samhällen, samt understryka behovet av partnerskap mellan volontärer och professionella.

⁷ Då det är lämpligt kan dessa stödas av Europarådet.

CEV välkomnar följande dokument och regeringsaktiviteter på EU och internationell nivå:

■ “Resolution angående frivillighet”, antagen av Europaparlamentet 1983 som:

- erkände att frivillig verksamhet ligger i det allmänna intresset och att framväxten av en lämplig infrastruktur är av central betydelse för en effektiv politik angående frivillighet
- uppmanade den Europeiska kommissionen att systematiskt uppmärksamma frivilligt arbete
- efterfrågade en europeisk “författning om volontärarbete” som täcker socialförsäkring och ersättning för utgifter

■ Deklaration 38 angående frivilliga tjänsteaktiviteter, bilaga till Amsterdamfördraget 1999 som:

- erkände volontärarbetets viktiga bidrag till utvecklandet av solidaritet
- fastslog att EU skall uppmuntra frivilligorganisationers europeiska dimension med särskild tyngdpunkt på kunskaps- och erfarenhetsutbyte samt ungas och äldres engagemang i volontärverksamhet

■ Meddelande från Europeiska kommissionen angående föreningar och stiftelser i Europa 1997, COM (1997) 241 som:

- erkände volontärarbetets politiska, ekonomiska och sociala betydelse ifråga om “att utveckla ett sammanhållet och integrerat europeiskt samhälle som bygger på aktivt medborgarskap”

■ Internationella Frivilligåret IYV 2001

- FN:s generalförsamlings resolution 56/38 av den 5 december 2001 som tillsammans med generalförsamlingens uppföljande resolution till det internationella året A/57/L.8 av den 26 november 2002 erkände att:
 - volontäraktiviteter möjliggör medborgarnas deltagande i demokratiska processer
 - volontärarbete är till nytta för volontären själv, personer utanför familjen, lokalområdet och samhället
 - volontärarbete bidrar till social integration
 - volontärarbete är en metod för livslångt lärande och ger större möjligheter till sysselsättning
 - volontärarbete är en förenande kraft och ger upphov till partnerskap över sektorsgränserna
 - det ekonomiska värdet av frivilliga insatser är betydande

■ Eurofestation, Maastricht 2004: den europeiska vägkartan

- Denna konferens, anordnad av Kommunförbundet i Nederländerna, VNG och CIVIQ, det nationella frivilligcentret i Nederländerna, introducerade **en gemensam europeisk vägkarta fram till 2010 för EU**, medlemsstaterna, (multi) nationella företag, nationella frivilligcenter, (nationella) organisationer med volontäranknytning och för att stödja infrastruktur. Denna vägkarta skall vara ett inflytelserikt instrument för framtida policyutveckling, evenemang och aktiviteter i Europa kring temat volontärarbete.

■ Året för frivilligarbete i Storbritannien 2005, med målsättning att

- öka antalet volontärer, speciellt individer i utkanten av samhället och unga människor, att höja volontärarbetets anseende i hela landet samt vikten av att belöna volontärer för deras insats.

The European Volunteer Centre, CEV

Centret för frivilligarbete i Europa (CEV) är en europeisk paraplyorganisation med för närvarande 38 nationella och regionala volontärcentrum i Europa. CEV arbetar tillsammans med sina medlemmar för att stödja och främja volontäraktivitet.

CEV kanaliserar medlemsorganisationers gemensamma angelägenheter och prioriteringar till EU:s institutioner. CEV fungerar också som ett centralt forum för idéutbyte kring policy, erfarenhet och information som rör volontärverksamheten. CEV ger stöd till nätverksarbete bland medlemmar samt organiserar konferenser, seminarier, workshops och andra aktiviteter såsom forskning.

CEV:s medlemmar representerar tusentals frivilligorganisationer och även andra ideella grupper på lokal, regional och nationell nivå. Tillsammans vill vi:

- ! Ge en starkare röst åt Europas frivilliga.
- ! Stärka volontärverksamhetens infrastruktur i de europeiska länderna.
- ! Främja volontärverksamhet och göra den mer effektiv.

CEV:s aktiviteter omfattar:

- ! Att sprida kunskap om volontärarbete till allmänheten, media, företag och beslutsfattare.
- ! Policyutveckling och forskning.
- ! Att förespråka frivillig verksamhet i EU:s institutioner.
- ! Att stöda de nationella, regionala och lokala volontärcenter som finns i Europa.
- ! Att stöda utvecklandet av nya volontärcenter.
- ! Att stärka nätverk mellan volontärcenter och andra grupper i Europa.
- ! Att stöda organisationer som är nyskapande och vill involvera volontärer i sin verksamhet.
- ! Kapacitetsbygge inom CEV:s medlemskap.

EUROPEAN VOLUNTEER CENTRE

European Volunteer Centre | Centre Européen du Volontariat | CEV

Rue de la Science 10 | B-1000 Brussels | Tel: (+32) 2 511 75 01 | Fax: (+32) 2 514 59 89 | cev@cev.be | <http://www.cev.be/>

Images on the cover kindly provided by ProVobis National Volunteer Centre, Romania;
Volunteering England Image Bank (Annabelle Dalby, Chalky Whyte, BTCV);
OSMIJEH Association for Psychosocial Help & Development of Voluntary Work, Bosnia Herzegovina.

European Volunteer Centre | Centre Européen du Volontariat | CEV

Rue de la Science 10 | B-1000 Brussels | Tel: (+32) 2 511 75 01 | Fax: (+32) 2 514 59 89 | cev@cev.be | <http://www.cev.be/>